

Závěrečná konference k projektu EKONOM

nové formy výuky ekonomických odborných předmětů

Olomouc, 18.června 2013

Evaluace (Martin Pospíšil)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt „Ekonom“

Evaluace projektu

- Hlavním cílem evaluace bylo vyhodnocení pilotního zavádění projektové výuky a projektu EKONOM - nové formy výuky ekonomických odborných předmětů.
- Evaluace proběhla metodou **dotazníkového šetření** u těchto cílových skupin:
  - *Evaluační dotazník pro žáky*
  - *Evaluační dotazník pro pedagogy odborných ekonomických předmětů*
  - *Evaluační dotazník pro koordinátory*
  - *Evaluační dotazník pro lektory/mentory*
  - *Evaluační dotazník pro zaměstnavatele*
- Každý člen cílové skupiny vyplňoval dotazník pouze jednou.
- Dotazníky obsahovaly uzavřené otázky, škálové a otevřené.

Projekt „Ekonom“

Hodnocení koordinátory

Z hodnocení koordinátory vyplynulo, že:

- 8,4 z 10, tak byla dle koordinátorů přijatá projektová výuka pedagogy, rovněž koordinátoři kladně hodnotili zlepšení spolupráce mezi pedagogy, důležitost projektové výuky a spolupráci se zaměstnavateli na projektových úkolech.
- Všichni koordinátoři by rádi pokračovali v projektové výuce i přes fakt, že organizaci projektové výuky vnímali jako obtížnou.
- Spolupráce mezi OA byla hodnocena velmi dobře.
- V rámci otevřených otázek například zaznělo:
  - pozitivní motivace žáků novými podněty z nové formy výuky
  - propojení teorie s praxí
  - týmová spolupráce, zlepšení komunikace žáků a pedagogů
  - byly navázány nové kontakty se zaměstnavateli
  - byla rozšířena stávající spolupráce se zaměstnavateli

Projekt „Ekonom“

Hodnocení pedagogy

Z hodnocení pedagogů vyplynulo, že:

- žáky projektová výuka zaujala, v drtivé většině se zvýšila míra zájmu žáků o probíranou problematiku, žáci jsou aktivnější a kladně vnímali vzájemnou spolupráci při řešení projektových úkolů.
- Obtížnost projektových úkolů pro žáky: **6,4** (*kdy 10 – velmi lehké, 10 velmi obtížné*)
- Přijetí projektové výuky žáky: **7,6** (*0 – vůbec ne, 10 – výborně*)
- 75% pedagogů vnímá zlepšení spolupráce mezi pedagogy, 88% pedagogů vnímá projektovou výuku jako důležitou a stejné procento chce po ukončení projektu Ekonom v projektovém vyučování pokračovat
- Pouze 34% pedagogů spolupracovalo s kolegy z partnerských škol. Tento výsledek vnímáme jako velmi dobrý, protože 1/3 pedagogů v rámci projektu navázala pracovní komunikaci s novými kolegy z geograficky vzdálených škol.
- Pedagogové si v 84% případů myslí, že by se mohli zapojit i ostatní kolegové v rámci školy, 90% pedagogů upřednostňuje projekty třídní, většinou v měsíčním a čtvrtletním cyklu.

Projekt „Ekonom“

Hodnocení pedagogy

Z hodnocení pedagogů vyplynulo, že:

- Pedagogové hodnotili přípravu jako spíše obtížnou, preferují krátkodobější projekty (denní a týdenní).
- Pedagogové ve většině případů rovněž kladně hodnotili spolupráci mezi kolegy i s lektory a mentory. Vzájemnou spolupráci mezi OA hodnotily 2/3 pedagogů jako lehce nadprůměrnou.

Na otevřené otázky jsme zaznamenali nejčastěji tyto odpovědi:

- *V čem spatřujete hlavní cíl projektové výuky?*
  - týmová spolupráce
  - propojení s praxí
  - rozvoj mezipředmětových vazeb
  - rozvíjí se samostatnost a odpovědnost žáka
- *Proč považujete projektovou výuku za důležitou?*
  - projektové úlohy z praxe
  - rozvíjí pracovní a studijní nároky
  - nutí žáka ke spolupráci a aktivitě
  - oživení výuky
  - rozvíjí mezipředmětové vazby

Projekt „Ekonom“

Hodnocení pedagogy

Na otevřené otázky jsme zaznamenali nejčastěji tyto odpovědi:

- *V čem vidíte výhody projektového vyučování*
  - spolupráce v týmu
  - propojení poznatků z různých předmětů
  - propojení s reálným životem
  - lepší osvojení si učiva
  - vyšší aktivita žáků
  - zlepšení prezentačních dovedností
- *V čem vidíte nevýhody projektového vyučování?*
  - časová náročnost přípravy, realizace a hodnocení (odpověď drtivé většiny pedagogů)
- *Jakým způsobem ovlivňuje projektová výuka studenta?*
  - nutí ho samostatně uvažovat
  - vidí příklady z praxe
  - rozvíjí sociální a komunikační schopnosti žáků
  - podporuje kreativitu a samostatnost
- *Co Vás motivuje k vytváření nových projektů?*
  - radost a zájem studentů
  - poznání nového
  - simulace situace z praxe
  - zpestření výuky

Projekt „Ekonom“

Hodnocení zaměstnavateli

Do hodnocení bylo zapojeno 10 spolupracujících firem. Dotazník pro zaměstnavatele obsahoval devět uzavřených a šest otevřených otázek. Všichni zapojení zaměstnavatelé hodnotili uzavřené a otevřené otázky kladně (jako přínos projektové výuky, reálnost, pochopení, provázanost mezi předměty i praxí, přístup žáků, pedagogů i celý projekt Ekonom).

Na otevřené otázky se objevily pouze dvě připomínky:

- zlepšit prezentační dovednosti žáků
- doladit reálné situace (zpoždění v dopravě, možná rizika), tzn. při sestavování projektových úkolů uvažovat reálné faktory, které mají zásadní význam na realizaci a ekonomiku projektu.

Projekt „Ekonom“

Hodnocení lektory a mentory

Do hodnocení byli zapojeni tři lektori a dva mentori. Podobně jako zaměstnavatelé všichni hodnotili velmi pozitivně.

V rámci otevřených otázek dotazovaní zmínili:

Jaké kladné stránky této konkrétní projektové výuky, byste chtěl vyzvednout?

- provázanost s praxí
- týmová práce
- zodpovědnost za plnění úkolů celého kolektivu a práce v kolektivu
- rostoucí úroveň prezentování výstupů
- učení se řešení problémů
- prosazování vlastního názoru žáka v týmu
- atraktivnější výuka pro žáky
- sebezprezentace žáků

Co byste doporučil(a) pedagogům pro další práci v projektové výuce?

- pokračovat ve vytváření nových projektů
- navazovat novou spolupráci ze zaměstnavateli
- postupovat od jednoduchých projektů ke složitějším

Projekt „Ekonom“

- Během realizace projektu se i mě narodil syn (Robin) a ten starší (Daniel) šel do školy ...

Projekt „Ekonom“

Hodnocení studenty

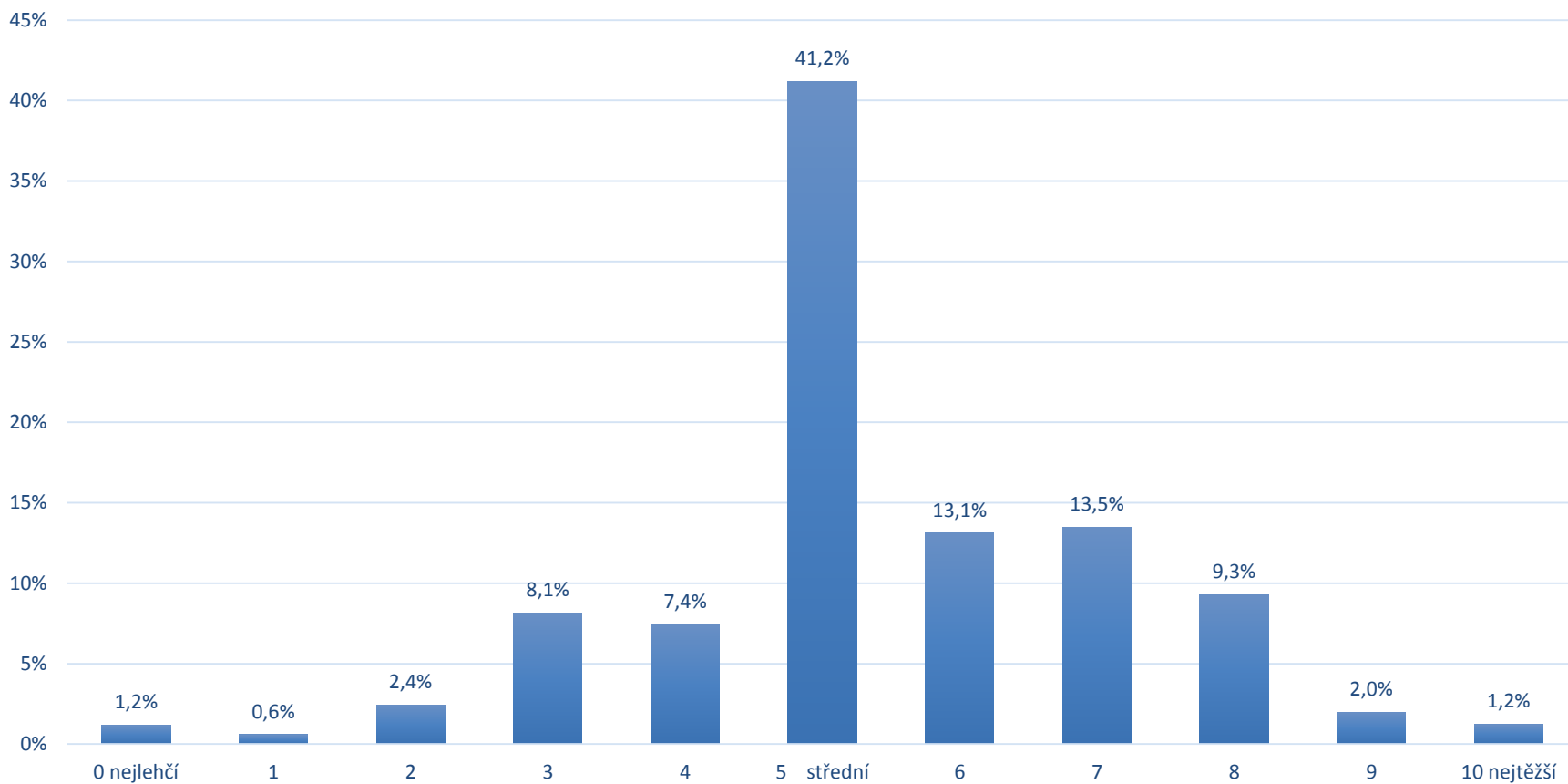
Do hodnocení studenty byli zapojeni zejména studenti třetích ročníků a to na všech osmi obchodních akademiích. Následně nejpočetnější skupinu tvořili studenti druhých a čtvrtých ročníků v rámci pěti obchodních akademií a nejmenší zastoupení měly ročníky první, kdy se jednalo o čtyři třídy ze tří obchodních akademií. Validně vyplněné dotazníky odevzdaly celkem studenti ze **čtyřiceti tříd čítajících 930 studentů**.

Hodnotící dotazníky pro studenty obsahovaly celkem jedenáct otázek, z toho šest uzavřených otázek s možnostmi ANO/NE/NEVÍM, jednu otázku s výběrem na škále 1-10 a čtyři otázky otevřené.

Projekt „Ekonom“

Hodnocení studenty - obtížnost

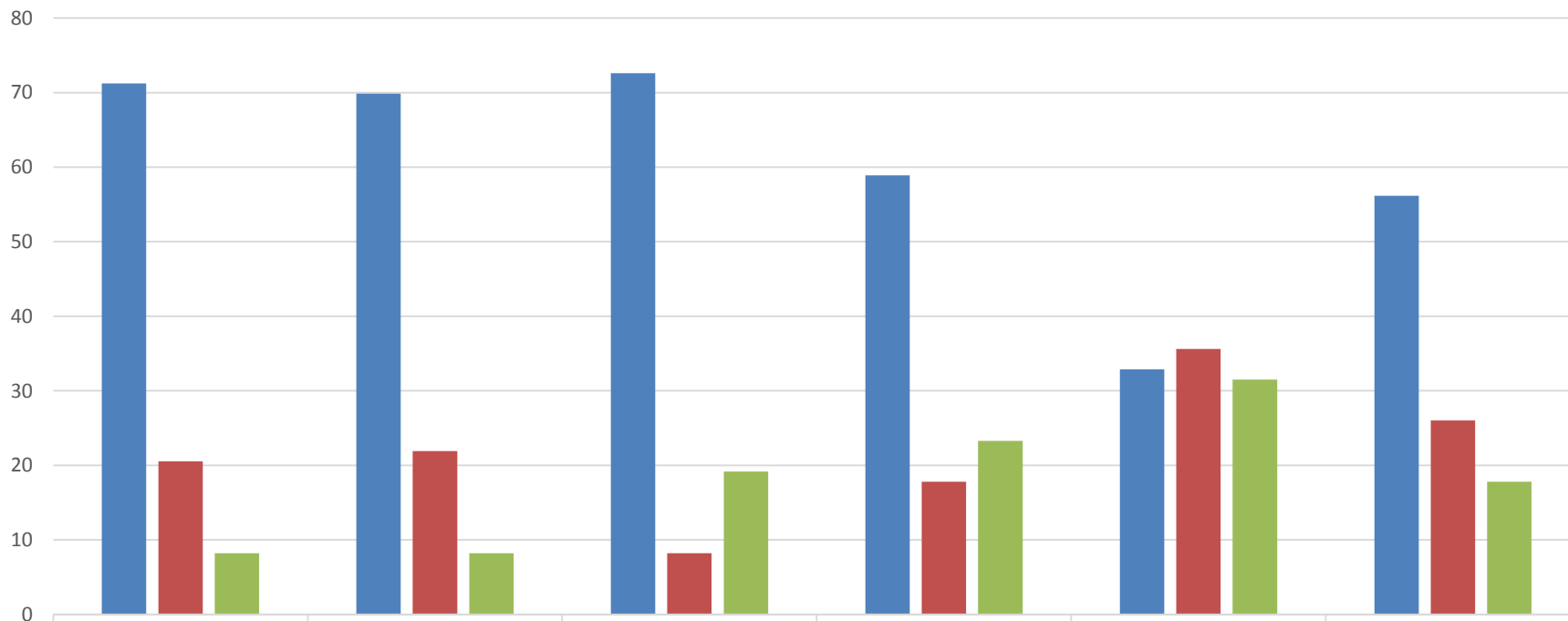
Celkové hodnocení obtížnosti studenty 1 – 4 ročníků

Projekt „Ekonom“

Hodnocení studenty – 1 ročníky

Odpovědi studentů prvních ročníků (zúčastnilo se - 4 třídy, 73 studentů)

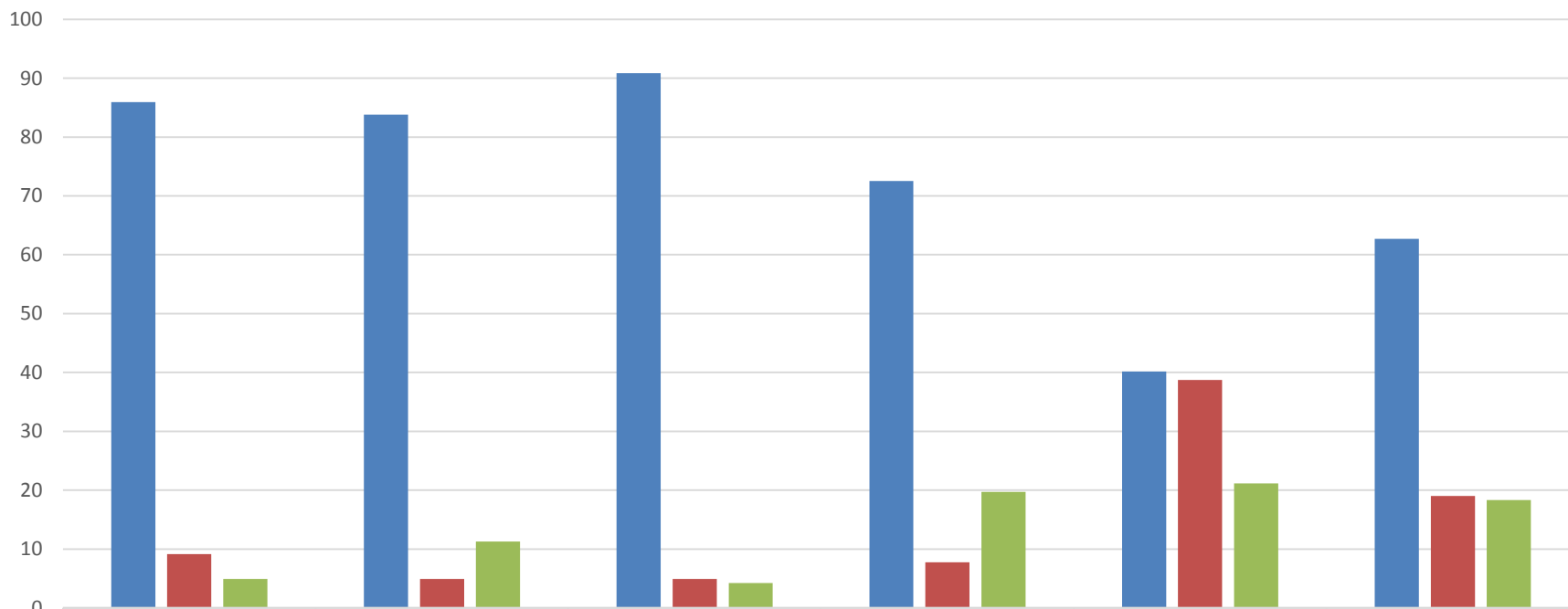

■ ANO ■ NE ■ NEVÍM

Projekt „Ekonom“

Hodnocení studenty – 2 ročníky

Odpovědi studentů druhých ročníků (zúčastnilo se - 7 tříd, 142 studentů)

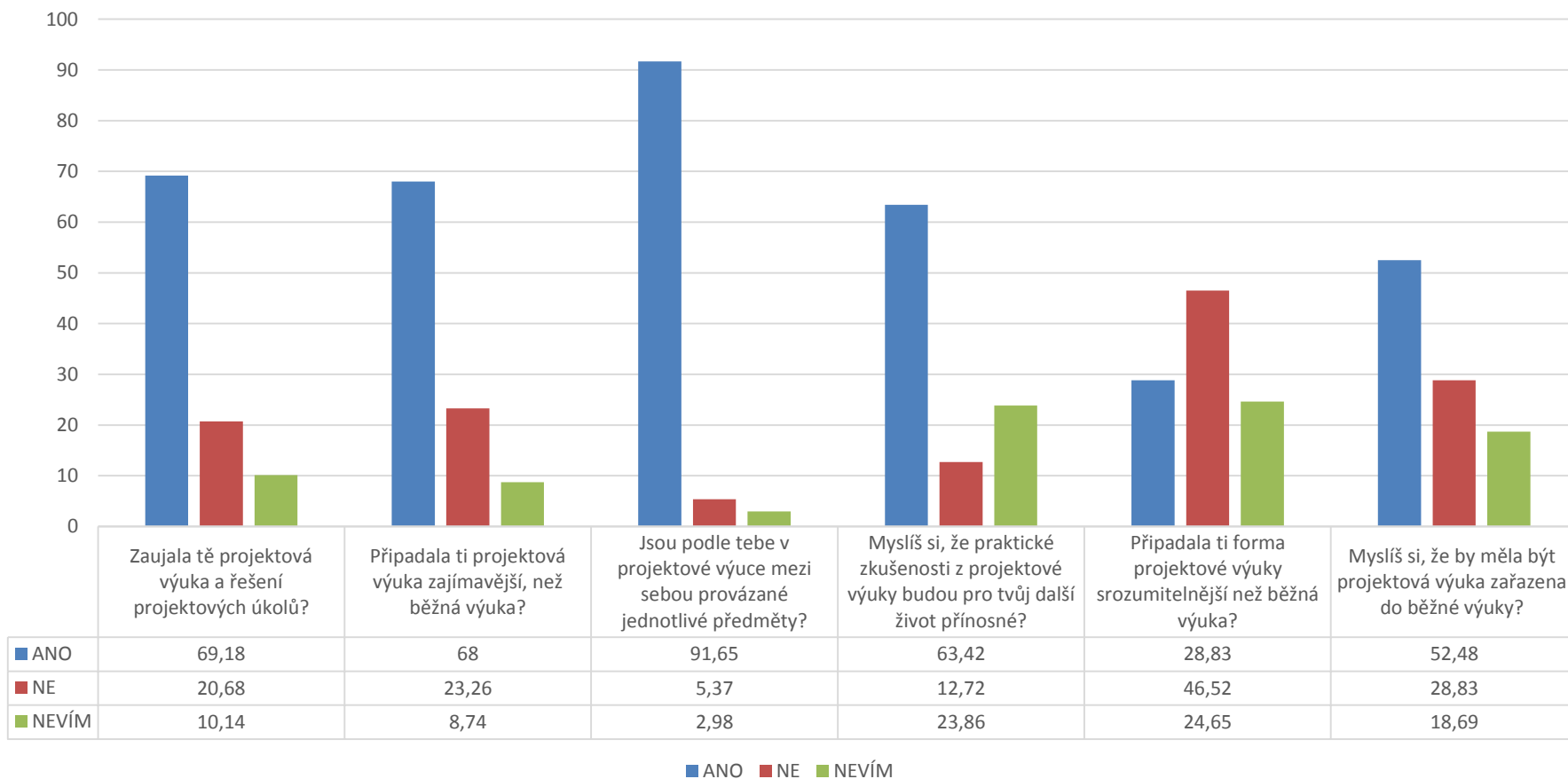

■ ANO ■ NE ■ NEVÍM

Projekt „Ekonom“

Hodnocení studenty – 3 ročníky

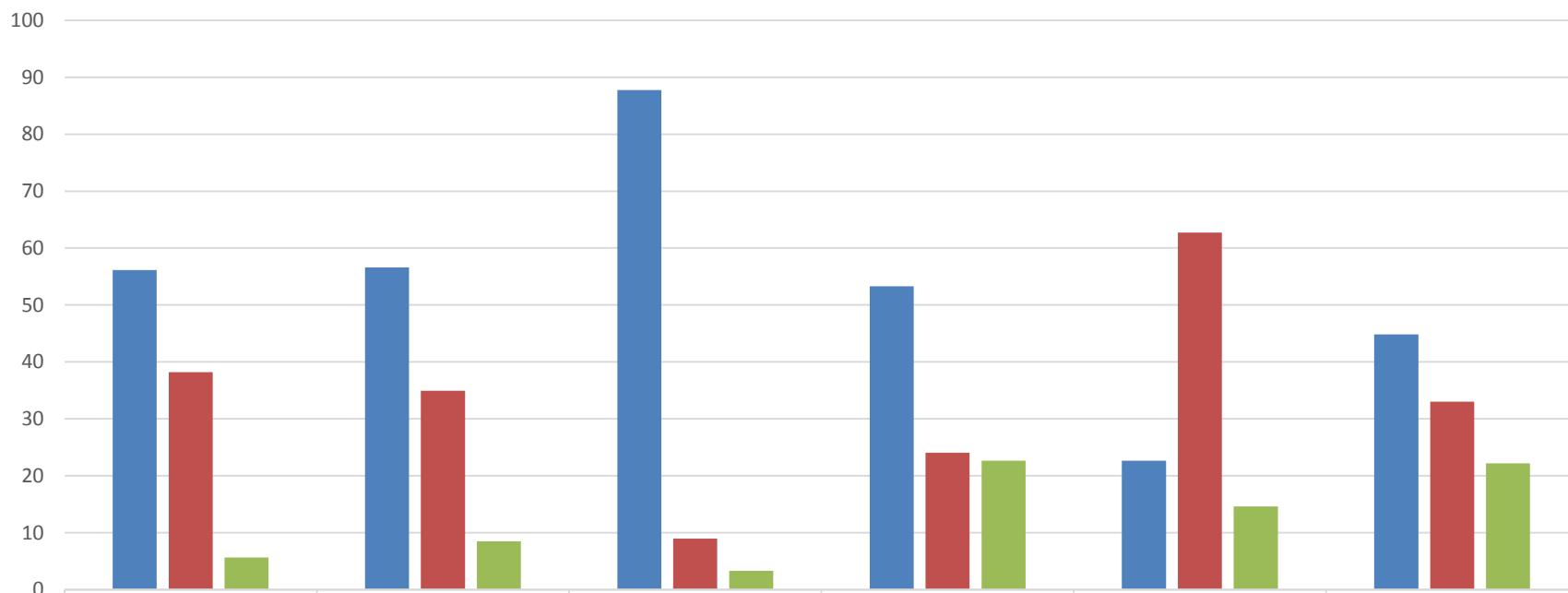
Odpovědi studentů třetích ročníků (zúčastnilo se - 19 tříd, 503 studentů)

Projekt „Ekonom“

Hodnocení studenty – 4 ročníky

Odpovědi studentů čtvrtých ročníků (zúčastnilo se - 10 tříd, 212 studentů)

■ ANO ■ NE ■ NEVÍM

Projekt „Ekonom“

Hodnocení studenty – otevřené otázky

V otevřených otázkách se objevovalo velmi mnoho témat, studenti zejména zmiňovali:

zaujala mě více než běžná výuka, přínosná, mohli jsme si otestovat své znalosti a naučit nové věci, vyzkoušeli jsme si praxi nanečisto, zajímavější a zábavnější než běžná výuka, připomněli jsme si věci, které jsme se učili v přechozích ročnících, tato praxe je lepší než se něco učit z paměti, protože si to lépe zapamatujeme, dobrá zkušenost do života, využili jsme anglický jazyk i jinak, než v hodinách, "škola hrou", zkusili jsme si jak jsme schopni využívat nové odborné znalosti v praxi, skvělý nápad jak se připravit na budoucí povolání, možnost získat certifikát, dobré pro zvýšení úrovně znalostí, velice zajímavá, pochytili jsme více informací než ve výuce, naučili jsme se více při práci využívat PC a internet, velmi kladný - trochu jiný pohled na předměty a jejich využití v praxi, předměty jsou mezi sebou provázané, efektivnější než běžná výuka, více se přibližovala praxi, oproti teorii v běžné výuce, nové zkušenosti, dobrá zkušenost jaké je to v zaměstnání, přínosná, ukázala nám jak se dělá účetnictví a právo v praxi

(srozumitelnost, zadání, málo času, nedomyšlené, stresující, těžké)

Projekt „Ekonom“

Hodnocení studenty – otevřené otázky

K práci v týmech například napsali:

všichni jsme si radili a pomáhali, řešení úkolů šlo lépe, více jsme se vzájemně poznali, naučilo nás to spolupracovat a dělat kompromisy, naučili jsme se pracovat v týmech - vhodně rozdělit práci a věřit si navzájem, práce se rozdělila a byla dříve hotová, každý přispěl něčím užitečným, každý si našel ten svůj úkol ve kterém vynikal a navzájem jsme se doplňovali, pozitivní a učí nás trpělivosti, sám bych úkoly nezvládl, když někdo něco nevěděl, věděl to ten druhý, rozvíjelo toleranci, každý si udělá jen svou část a nikdo nemusí dělat všechny úkoly sám, úkoly a práce byly rovnoměrně rozloženy, práce ve skupinách zlepšuje kolektiv, donutí člověka nespoléhat jen sám na sebe, ale i na celý tým, učíme se pracovat v kolektivu - poslouchat cizí názory, nehádat se, mluvit o problému, lepší, než individuální práce, úspěšné - každý vynikal v něčem jiném, navzájem jsme si pomáhali, bylo to důležité, protože v zaměstnání budeme muset pracovat v týmu, naučili jsme se rozdělit si práci (jsem introvert, nevyhovuje mi to, někdy jsme se hádali, někdo jen kritizuje a nezapojí se, nervozita jedince se přenesla i na ostatní, někdo maká a jiný se veze, vůdčí typy a dominance, teamleader nezvládl svou roli, ...)

Projekt „Ekonom“

Hodnocení studenty – otevřené otázky

K roli učitelů například napsali:

byli vstřícnější, ochotnější, přátelštější, milejší, více nám pomáhali pokud jsme to potřebovali, otevřenější k rozhovorům, lepší vztahy a atmosféra, bylo vidět, že je to bavilo více než běžná výuka, vše srozumitelně vysvětlili a poskytli hodnotné rady, nechali nám větší prostor, abychom se sami předvedli a ukázali svou kreativitu, super, soucítili s námi, dokázali se vcítit do naší situace, když bylo potřeba vždy stáli na naší straně

(občas byli proti některým lidem trochu zaujatí, některým lidem v týmu nadržovali, občas po nás řvali, byli nervózní a zmatení, pravděpodobně to pro ně bylo namáhavé, byli občas naštvaní, více na nás tlačili, vypadali důležitější než obvykle, někteří mě velmi zklamali svým chováním)

Projekt „Ekonom“

Hodnocení studenty – otevřené otázky

K roli zaměstnavatelů například napsali:

poradili co dělat lépe a co v některých situacích nedělat vůbec, zajímavé poznatky z praxe, jsem rád, že nám řekli jaké chyby děláme a jak se jich vyvarovat, velmi poučné rady do života, našli chyby v projektových úkolech, které ani učitelé nezaznamenali a upozornili nás na to, v mnoha věcm pomohli a poradili, vypíchl co děláme dobře a pochválili nás za to, rady do budoucna, kritika prezentace - příště se budeme více snažit, poradili jak pokračovat v mé práci, odborné rady, že teorie není stejná jako praxe, reálnější pohled na řešení úkolů, rady do života, upozornili na důležité věci, které nebyly na internetu, že je důležité znát světový jazyk a dané firmě se přizpůsobit, zaujalo mě jak jsou dnes firmy propojeny s celým světem, motivoval mě učit se a cestovat, pochválili nás ale i upozornili na nedostatky ve výuce, rady a zajímavosti do života, jiný náhled na život a školu, co dělat při příští prezentaci, že to není zbytečné a pomůže mi to, díky pochvale odborníka větší sebevědomí a chuť do dalších projektů, srovnali nám výuku (teorii) s praxí, ukázali nám jak to může vypadat při řízení podniku (příliš kritičtí, moc přísní, arogantní, povyšovali se, nevhodné poznámky)

Projekt „Ekonom“

Hodnocení studenty – otevřené otázky

Studenti také napsali:

Jaký máte názor na odborníka z praxe?

- žádný, dal si chlebiček a odešel
- bavili jsme se jen se zaměstnanci a ne zaměstnavateli ..... potvrdilo to mé přesvědčení, že v budoucnu nebudu pracovat
- moc si o sobě mysleli, ale ten kluk, jak jezdí do Číny ten byl v pohodě
- nepamatuji se ani moc co říkal, vypadal ale spokojeně, ale k takové práci se nedostaneme určitě všichni

Jaký je Tvůj názor na projektovou výuku?

- nikomu bych to nepřál zažít

Zaznamenal jsi v roli učitele nějaké změny?

- byli příjemnější, protože se v podstatě ulívali jako my
- nezaznamenal, pan učitel se dosud nenaučil psát na PC všemi deseti ... ani třemi ...

Projekt „Ekonom“

Hodnocení – zjištěná doporučení

Na základě analýzy dotazníkového šetření a zkušeností z pilotáže projektu realizační tým zformulovat následujících deset důležitých doporučení k zavádění projektové výuky:

- 1. Výběr kvalitního týmu pedagogů** – v rámci zavádění projektové výuky je třeba vybrat opravdu schopné a ochotné pedagogy připravené se dále vzdělávat a pracovat na svém osobním rozvoji, schopné vzájemné kooperace a komunikace s vrozenou empatií z důvodu nastavení přiměřenosti projektových úkolů a vnímání průběhu realizace projektů jednotlivci a skupinami žáků. Rovněž je důležitý partnerský a vstřícný postoj ke studentům.
- 2. Je nezbytné projektové úkoly a celý princip projektové výuky prezentovat žákům s maximální pečlivostí** tak, aby žáci pracovali skutečně jen na projektových úkolech a nemuseli tápat v zadání, co je po nich vlastně požadováno, jaký to má smysl a cíl. Celý průběh předávání informací a realizace projektového vyučování je nezbytné důkladně sledovat a řídit (facilitovat) tak, aby byla zabezpečena optimální samostatnost studentů se zachováním vysoké míry srozumitelnosti. Právě v rozsáhlosti a transcendenci je obtížnější zachovat srozumitelnost a strukturovanost.
- 3. Odzkoušet si své projektové úkoly** – je nadmíru důležité, aby si pedagogové připravované projektové úkoly skutečně zkusili sami vypracovat v roli žáků, ideálně mezi sebou, tak aby bylo možné provést korekce v rámci srozumitelnosti zadání, časové dotace, přiměřenosti a náročnosti. Tímto je možné předejít spoustě zbytečných komplikací v realizační fázi.
- 4. Vhodně zvolit obtížnost a přiměřenost ke znalostem jednotlivých ročníků.** Jednodušší a kvalitně připravený projekt poskytne studentům dosažitelný pocit úspěchu a smysluplnější vnímání něčeho nového.
- 5. Správně volit časovou dotaci** a brát v potaz možnosti studentů čtvrtých ročníků v době blížící se maturitní zkoušce.

Projekt „Ekonom“

Hodnocení – zjištěná doporučení

Na základě analýzy dotazníkového šetření a zkušeností z pilotáže projektu realizační tým zformuloval následujících deset důležitých doporučení k zavádění projektové výuky:

6. **Ohlídat si skupinovou práci a vyzdvihnout lídry týmů.** Mít na paměti individuality studentů, kdy se budou ve třídě vyskytovat čistě individualisté pro které je práce v týmech náročná a možná i nepříjemná až po vyloženě týmové hráče, kterým práce ve skupinách maximálně vyhovuje. Tomu sekundují ti, kteří se vezou na vlně týmové práce, zkrátka vše jako v reálném pracovním týmu. Ovšem ve věku studentů středních škol je senzitivita na spravedlnost a křivdu na podstatně vyšší úrovni než u vyzrálých osobností. Proto je třeba si skupinovou práci ohlídat, protože její dopady se mohou promítnout do třídních vztahů i mimo projekt. Časté vyjadřování se studentů k tématu skupinové práce je důkazem toho, že je to téma velmi živé ať už v kladné či záporné rovině. **Ale právě reálná zkušenost týmové práce na opravdových praktických úkolech z propojení více předmětů je frontální výukou nepřenositelná.**
7. Pro postup nejen v komplexnějších projektových úkolech a jejich zadávání je třeba **mít na paměti Bloomovu taxonomii kognitivních cílů**, která žákům usnadní orientaci a samostatnou práci a pomůže minimalizovat pocity chaosu.
8. **Zabezpečit aktuálnost a reálnost projektových úkolů včetně kvalitně připravených materiálů** – je třeba počítat se změnou legislativy a projektové úkoly volit tak, aby jejich zadání co nejvíce korespondovalo s realitou z praxe. Nereálný úkol může u studentů vzbudit pocit zmaru, nesmyslnosti a nekompetentnosti pedagoga. Rovněž nekvalitně připravené podklady mohou zbytečně zkomplikovat jinak dobře připravený projekt.
9. **Dát studentům dostatečný prostor k seberealizaci a prezentaci s přiměřenou mírou vedení.** Třídní workshop o projektu může zprostředkovat cennou výměnu informací, postřehů a pocitů všem zúčastněným.
10. **Zabezpečit kvalitní partnery projektu** - role spolupracujících firem a jejich zástupců je rovněž velmi důležitá, protože schopný odborník z praxe svými zkušenostmi a informacemi, které se v knihách obvykle nedočteme, dá projektu cenné informace a podstatně vyšší kredit v očích studentů. Zde je také velmi důležitá kooperace pedagogů tak, aby pedagogové a praktici neposkytovali zásadně rozdílné informace. Možný drobný nesoulad teorie s praxí je vhodné předem ošetřit prostou informací studentům, že tato situace může nastat a z jakého důvodu.

Projekt „Ekonom“

Hodnocení – závěrem

Závěrem lze konstatovat, že dle dotazníkového průzkumu projekt Ekonom naplnil své cíle a úspěšně se podařilo realizovat pilotní zavedení projektové výuky na všech zapojených školách. Studentům se podařilo pochopit a pedagogům zprostředkovat propojení předmětů včetně praktické aplikace, kdy osvojované vědomosti získali na ucelenosti a smyslu pro praktický pracovní život. Současně zkušenosti z týmové práce na opravdových praktických úkolech s propojením znalostí z více předmětů byla důležitou a zásadní zkušeností pro všechny studenty, frontální výukou nepřenositelné. Příjemným benefitem pro studenty je i osvědčení k vysvědčení o účasti na reálných projektových úkolech. Školy zavedením projektové výuky získávají vyšší prestiž a konkurenceschopnost díky nové formě výuky s kvalitnější přípravou svých absolventů pro trh práce.

Projekt „Ekonom“ Hodnocení

Děkuji za pozornost ...